



Met zicht op de koeltorens. © Hendrik Moeremans



Grazende konikpaarden op de Drijdijk. © Hendrik Moeremans

FIETSEN OP DE LINKERSCHELDE-OEVER tussen kieviten en koeltorens

Lijzig schuiven kolossale containerschepen langs de horizon terwijl honderden kieviten acrobatische capriolen uitvoeren boven de waterplassen van Putten-West. De plek rouwt om een verloren verleden, zoals dat emotioneel beschreven wordt in de roman van Chris De Stoop. Tegelijk lonkt ze naar een veelbelovende toekomst. Haal je fiets van stal en laat je omverblazen. Niet door de wind, maar door de surrealistische contrasten op de linkeroever van de Schelde.

Tekst: Hendrik Moeremans

Het Spaans fort in Verrebroek is de ideale vertrekplaats voor een fietstocht langs de natuurparels die het gebied rijk is. Een fort staat er niet meer. Vandaag de dag is het een hoge bufferdijk die oprijst uit het

landschap en die de huizen afschermt van de mastodonten van de haven. Een langgerekt plassengebied, omzoomd met riet, kleurt er het landschap.

De man in wiens wiel ik vandaag mag

hangen is René Maes van Natuurpunt Wase Linkerscheldeoever (WAL). Al sinds 1976 zet hij zich met vuur in voor de uitzonderlijke natuur in de bochten van de Schelde. "Het is zeker de moeite om tijdens je tocht de dijken op te



Kluut © Wim Dirckx
Nieuwe poel voor de rugstreeppad. © Hendrik Moeremans

klauteren”, geeft René me nog mee voor we vertrekken. Het is niet gelogen: de hoge bufferdijk tussen het Spaans Fort en natuurgebied Drijdijk trakteert ons op een panoramisch uitzicht. Meteen valt op hoe natuur, industrie en bewoning hier lepeltje lepeltje liggen. Aan de andere kant van de dijk torenen de gebouwen van Tabaknatie uit boven de Verrebroekse plassen, onder ons klinkt de pieuw-pieuw van honderden smienten en trippelen Kieviten op het slik, op zoek naar voedsel. Boven ons speurt een torenvalk naar muizen op de grond.

Via Kieldrecht komen we aan de uitgestrekte, natte natuurgebieden Zoete Kreek en Putten-West. Futen spelen op de plas, verderop is een broedeiland aangelegd voor visdieven, kluten,

zwartkopmeeuwen en kleine plevieren.

Geven en nemen

Onder de Pillendijk ligt Putten Weiden, een historisch grasland met lanen, zoals je er in het Vlaamse binnenland maar weinig vindt. Zoute kwel uit veenlagen komt er aan het oppervlak en dat merk je aan de namen van de planten hier: zilte rus, zeebies, zeekraal, zilte zegge. Lokale boeren zorgen er met hun runderen voor dat het gebied niet verruigt. In de hoefsporen van de dieren ontkiemen unieke planten. Hoe waardevol het plekje ook is, toch zal het moeten wijken voor de haven. In de polder van Nieuw Arenberg richten wetenschappers van het INBO een perceel in waar dezelfde unieke zilte veenlagen voorkomen. Pas

wanneer de Europees beschermde topnatuur in dat robuustere gebied gecompenseerd is, zal Putten Weiden mogen verdwijnen.

Terwijl we door aardappelakkers rijden, lonkt de fiere, bakstenen kerk van Prosperdorp, een grensdorp waar de tijd stil lijkt te staan. Toch wacht het dorp een gouden toekomst als toegangspoort voor Groot-Saeftinge, een grensoverschrijdend natuurpark van 4500 hectare. Het is het bizarre aan de omgeving; de verlaten hoeves en het spookdorp Doel zijn stille getuigen van een ter ziele gegaan tijdperk. Tegelijk wordt hier volop gebouwd aan de toekomst.

Land aan het water

Aan de infokeet van Waterwegen&Zeekanaal rijden we de Sigmadijk op. Voor ons gaapt een enorme kom. In 2019 zal een bres gemaakt worden zodat de Prosper-Hedwigepolder tweemaal per dag de getijden van de Schelde kan ontvangen. Dat het water hier gebufferd wordt, is nodig om Antwerpen in de toekomst droog te houden. Maar ook voor de natuur is die waterdynamiek cruciaal. Het water wordt gezuiverd en vissen vinden er een paaiplaats. De robuuste natuur zal ook nieuwe soorten brengen. “We kijken uit naar de eerste broedende zeearend van Vlaanderen”, droomt René hardop.

Aan de oever van de Schelde spelen het blonde riet en de bruine zeebies in de wind in slikken en schorren. Natuurpunt beheert er het Schor Ouden Doel en het Paardenschor, 2 unieke brakwatergebieden waar bijzondere gasten als het baardmannetje en de blauwborst zich goed thuis voelen.

De massieve koeltorens van Doel en het verlaten dorp doemen voor ons op. Inlands kijk je uit over de polders van Doel. Die gebieden worden in 2019 een GGG: een gecontroleerd, gereduceerd getijdgebied. Via een ingenieuze in- en uitlaatconstructie in de dijk zal de getijdewerking binnenin de dijk stuurbaar zijn. De strandjes en plassen met een unieke mix van zout en zoet water zullen een ideaal leefgebied vormen voor duizenden vogels: visdieven, lepelaars, grutto's en tureluurs.

Het scharnier van het Deurganckdok

We steken de reusachtige Deurganckdoksluis over en René haalt herinneringen op. “Toen ik hier vogels begon te

Europese topnatuur, de uitbreidende industrie, leefbare dorpen, landbouw en de sigmawerken: het moet allemaal op een zakdoek gebeuren.

kijken in de jaren 70 was niets beschermd. Later dienden we klachten in nadat zich her en der schade had voorgedaan. Intussen liggen de kaarten anders.” De grote ommekeer was de bouw van dit dok. Het conflict zette de havenontwikkeling muurvast, maar vervolgens bracht het een dialoog op gang. Natuurpunt is mee aan tafel gaan zitten om te bespreken hoe we een plan konden opstellen om de natuur in stand te houden, rekening houdend met de havenontwikkeling en leefbare dorpen. Maandelijks overleggen we met alle spelers in het veld: overheid, haven en landbouw.

“We moeten wel samenwerken”, legt René uit. Europese topnatuur, de uitbreidende industrie, leefbare dorpen, landbouw en de sigmawerken: het moet allemaal op een zakdoek gebeuren. De ecologische infrastructuur in de haven is een element dat de puzzel doet passen. Die infrastructuur bestaat uit restpercelen waar, op advies van Natuurpunt, maatregelen genomen worden om zeldzame planten en dieren te beschermen. Dat vergt creativiteit en spitstech-

nologie. Het opvallendste staaltje daarvan bevindt zich in het hart van een enorm rond punt: een rugstreeppaddenpoel die een schakel vormt in een keten van poelen waarlangs het Europees beschermd amfibie zich kan verplaatsen.

Langs de bruine kiekendieven van Rietveld Kallo keren we terug. In het oorspronkelijk bestemmingsplan ging de industrie tot in de achtertuin van de mensen liggen. Dankzij de groene buffers en de duidelijk afgebakende grenzen blijft Kallo leefbaar: het resultaat van het plan dat Natuurpunt WAL eind vorige eeuw opmaakte en aan de overheid overmaakte. Stap voor stap werd het uitgevoerd.

Het is donker wanneer we weer aan het Spaans fort komen en er is nog zoveel meer te zien en te beleven. Blijf gerust langer hangen dan een dag. Op de website van Natuurpunt WAL vind je extra kaartjes en routebeschrijvingen langs de mooiste plekjes in het gebied.